

ВІДГУК

доктора юридичних наук, професора Тильчика В'ячеслава В'ячеславовича на дисертацію Головача Олександра Андрійовича на тему «Підприємницька діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання в контексті євроінтеграційних та глобалізаційних процесів» на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Дисертація О.А. Головача відповідає основним вимогам до кваліфікаційної наукової праці і розкриває важливу тему адміністративно-правового регулювання та публічного адміністрування підприємницької діяльності в контексті євроінтеграційних та глобалізаційних процесів. Сучасний стан адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності є задовільним, про що свідчить позиція України в рейтингу простоти ведення бізнесу, результати щомісячних опитувань підприємців Національним банком України, які дисертант наводить в роботі.

В процесі аналізу теоретико-методологічної основи дослідження підприємницької діяльності як об'єкта адміністративно-правового регулювання автором приділено увагу історіографії та методології дослідження, акцентовано увагу на необхідності застосування цивілізаційного, антропологічного та синергетичного наукових підходів для аналізу проблемних питань правового регулювання підприємницької діяльності, впливу процесів євроінтеграції та глобалізації на розвиток підприємництва.

В роботі достатньо змістовно розкрито актуальні питання адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності в Україні в контексті євроінтеграційних та глобалізаційних процесів. На увагу заслуговують авторське визначення підприємницької діяльності як об'єкта адміністративно-правового регулювання, пропозиції щодо внесення змін до

Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», що підкреслює не тільки теоретичне, але й практичне значення проведеного дослідження.

Змістовною є характеристика адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері підприємницької діяльності у підрозділі 2.3 дисертації.

Збагачує роботу дослідження досвіду правового регулювання та публічного адміністрування у вказаній сфері суспільних відносин в зарубіжних країнах, а також визначення можливості та доцільності його впровадження в національну юридичну практику.

За результатами проведених наукових пошуків О.А. Головач визначає перспективні напрями удосконалення адміністративно-правових засад підприємницької діяльності в контексті євроінтеграційних та глобалізаційних процесів, та формулює змістовні висновки, які демонструють виконання поставлених перед ним завдань та досягнення мети дисертаційного дослідження.

Проте, як і будь яка комплексна наукова праця, дисертація О.А. Головача не позбавлена певних дискусійних моментів, які потребують додаткової аргументації та обґрунтування.

По-перше, на сторінках 67-68 дисертації автор виділяє напрями впливу глобалізації на розвиток підприємництва, а на сторінці 69 напрями впливу глобалізаційних процесів на сучасний стан та перспективи розвитку адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності в Україні, серед яких називає прискорення євроінтеграційних процесів, які для України є основним проявом її участі в процесах глобалізації та обумовлюють необхідність приведення національного законодавства у відповідність до норм та принципів права ЄС (включаючи адміністративно-правові засади здійснення підприємницької діяльності), що передбачає повне виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Слід зауважити, що прискорення євроінтеграційних процесів більшою мірою залежить від політичної волі керівників органів публічної адміністрації, а також багатьох об'єктивних та суб'єктивних факторів і не є результатом впливу глобалізаційних процесів.

По-друге, аналізуючи принципи публічного адміністрування підприємницької діяльності на сторінках 83-85 дисертації, автор виділяє наступні: принцип рівності всіх перед законом та судом, принципи верховенства права та належного урядування, принцип правової визначеності, принцип взаємної відповідальності органів публічної адміністрації та суб'єктів підприємницької діяльності, принципи захисту інтересів національного виробника та підтримки національного виробництва.

Водночас до спеціальних принципів адміністративно-правового регулювання у сфері підприємницької діяльності в дисертації віднесено тільки принципи захисту інтересів національного виробника та підтримки національного виробництва, які по суті є одним принципом.

Вбачається, що спеціальним принципам адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності доцільно було б приділити більше уваги, додавши, зокрема, принципи нормотворчої діяльності: законності, професіоналізму, науковості, системності, координації та субординації тощо.

По-третє, на сторінках 109-111 дисертації автор називає актуальні питання адміністративно-правового регулювання підприємницької діяльності в Україні, серед яких: питання забезпечення прозорості та об'єктивності перевірок суб'єктів підприємницької діяльності з боку органів правопорядку та контролюючих органів, питання запобігання корупції у відносинах між суб'єктами підприємницької діяльності та суб'єктами владних повноважень органів публічної адміністрації; питання залучення внутрішніх та зовнішніх (іноземних) інвестицій для розвитку національної економіки в умовах воєнного стану тощо.

Проте, залишено поза увагою таке резонансне та актуальне питання правового регулювання підприємницької діяльності як запобігання тиску на

бізнес, незаконному втручанню суб'єктів владних повноважень в діяльність підприємців. Вказана проблематика наразі жваво обговорюється майже на всіх медійних майданчиках і викликає часом кардинально протилежні позиції науковців та юристів-практиків – від доведення необхідності посилення адміністративного контролю діяльності підприємців до запровадження майже повного мораторію на позапланові перевірки суб'єктів підприємницької діяльності.

Враховуючи викладене, в дисертації доцільно було б дослідити зазначене питання, висловити авторську позицію та запропонувати дієвий адміністративно-правовий механізм запобігання протиправному тиску на бізнес з боку органів публічної адміністрації.

По-четверте, дискусійною є пропозиція О.А. Головача щодо можливості використання технології штучного інтелекту для виявлення порушників адміністративного, податкового, митного законодавства під час здійснення підприємницької діяльності (сторінка 158 дисертації).

Технологія штучного інтелекту знаходиться на стадії початкового розвитку і використовується здебільшого для пошуку та систематизації наявної в мережі інформації. Виявлення правопорушень у сфері підприємницької діяльності потребує кропіткої роботи органів правопорядку, наприклад, здійснення контрольних закупок, патрулювання місць стихійної торгівлі, перевірки наявних у підприємців документів тощо, як кажуть – роботи з людьми. Використання штучного інтелекту можливе та доцільне лише у сфері електронної комерції, зокрема для виявлення систематичних транзакцій між суб'єктами господарювання, фактів отримання підприємцями доходів на електронний гаманець, які не відображаються в податковій звітності тощо.

Проте, висловлені зауваження мають дискусійний характер і значною мірою не впливають на загальну позитивну оцінку роботи О.А. Головача.

Вищезазначене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація на тему «Підприємницька діяльність як об'єкт адміністративно-правового

регулювання в контексті євроінтеграційних та глобалізаційних процесів» на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право є завершеною науковою працею, яка відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів», а її автор – Головач Олександр Андрійович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Офіційний опонент:

доктор юридичних наук, професор

проректор з наукової роботи

Київського університету інтелектуальної власності

та права Національного університету

«Одеська юридична академія»

В.В. Тильчик